

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

Ročník XII.

č. 4 (133)

Pripravil Ivan GAJDIČIAR

V prvej monografii o Turzovke, vydanej v roku 1998 sme pre nedostatok údajov a informácií opomenuli uviesť viacerých rodákov a významné osobnosti, ktoré v Turzovke pôsobili. Pripravovaný štvrtý diel pod názvom **TURZOVKA KRÍŽOM – KRÁŽOM** má ambíciu túto medzeru vyplniť. Jednou z osobností, ktoré už majú svoje miesto v novej publikácii, je aj

MUDr. Adolf Staneček

praktický a rodinný lekár

Narodil sa 12.10.1886 v Místku v rakúskej časti monarchie, zomrel v roku 1962 v Turzovke.

Otec Adolf S., majster kováč, neskôr zakladateľ a riaditeľ Místskej Zložny, matka Adolfína. Mal 6 súrodencov: Jožka bol majster pekáč, Viliam a Antonín pracovali ako úradníci, Božena, Maryča a Anna boli učiteľky. V rokoch 1907 – 1910 študoval na Karlovej univerzite v Prahe – odbor lekárstvo, potom pokračoval v štúdiu na K. K. Univerzite v Wien, Medizín Fakultät, ktorú ukončil v roku 1912. V rokoch 1914 – 1918, v čase I. svetovej vojny, bol dôstojníkom a lekárom RU armády. Pôsobil ako chirurg vo vojenskej nemocnici v Boke Kotorskej v Dalmácii, kde získal mimoriadne vedomosti a skúsenosti pri lekárskejších zásahoch v prvých bojových liniách.

Tu sa zoznámil so svojou manželkou **Maricou, rodenou Šapro**, narodenou 18.4.1896 v Dubrovniku v Kráľovstve Dalmacia. Jej otec, Ivo Šapro, bol obchodníkom s drevom, matka Stane, rod. Švago, bola domáca. Marica Šapro pôvodne ukončila Preparandum (Učiteľský ústav) v Dubrovniku a potom Samaritánsku školu v Boke Kotorskej, kde pracovala ako zdravotná sestra. Mala 8 súrodencov: Ivo zomrel mladý, Pero bol lekárom, Nikola námorným kapitánom, Lino hercom, Mirko sa stal huslistom, Zdenko bol učiteľom hudby a hudobným skladateľom, Nevenka domáca a Stefe bola učiteľkou.

Po ukončení vojny odišiel MUDr. Staneček s rodinou do Poľského Těšína, kde na základe svojej výbornej erudície dostal miesto vedúceho chirurga vo vojenskej nemocnici. V roku 1920 na popud a žiadosť priateľov z Prahy, nadšených budovateľov spoločného štátu Čechov a Slovákov, ktorí mu vysvetlili potrebu dobrého lekára na Kysuciach, a že to tiež nie je ďaleko od jeho milovaného Místku, sa i s rodinou presťahoval do Turzovky. Pôsobil a žil tu ako praktický a rodinný lekár a potom ako dôchodca až do svojej smrti.

Prvú ambulanciu mal v prenajatých priestoroch u Vinčlikovej, (teraz Pohostinstvo LEMEŠ). Turzovka v tom čase bola bez lekára, po rabovačke v roku 1918 jediný lekár, Dr. Max Fabrický (prezývaný Neslovák), ušiel. Zdravotný stav obyvateľstva bol veľmi zlý – podvýživa, TBC, rachitída a struma boli veľmi rozšírené a spôsobovali vysokú úmrtnosť obyvateľstva. V tom čase prepukla v Turzovke aj epidé-

mia týfu, prezývaná španielka. Zákerná choroba sa rýchlo šírila, zomieralo toľko ľudí, že nestačili kopať hroby. V škole zriadili dočasnú infekčnú nemocnicu, v nej pracovali misionárky ČK z Anglicka a Írska a ako lekár ju viedol MUDr. Staneček. Po zdaní infekcie ju pre nedostatok financií zrušili, hoci on sám ju žiadal zachovať a dobudovať ako obečnú infekčnú nemocnicu.

MUDr. Staneček bol dlhú dobu jediným lekárom, manželka pracovala ako zdravotná sestra. Jeho zdravotný obvod bol rozsiahly, patrili doň okrem veľkej Turzovky (Klokočov, Korňa, Dlhá nad Kysucou) aj obce Staškov, Olešná a Podvysoká. Vykonával aj službu v staniach ČSČK v obciach obvodu, pôsobil ako lekár Nemocenskej pokladnice v Ostrave a Žiline a bol aj železničným lekárom pre zamestnancov na trati Čadca - Makov.

Počas II. svetovej vojny zriadili Nemci v Útulni sv. Jozefa nemocnicu, po ich odchode priestory naďalej slúžili obyvateľstvu. Nemocnicu viedol MUDr. Buran, spolu s MUDr. Stanečkom v nej ošetrovali 10 – 15 pacientov denne. Po odchode MUDr. Burana zostal opäť jediným lekárom a do jeho obvodu spadalo až 22 tisíc obyvateľov. Vzdialenosť niektorých osád od centra obce bola až 20 km. Stávalo sa, že nárazovo musel ošetriť aj 170 pacientov denne. Situácia sa zlepšila až príchodom ďalších lekárov.

Počas svojho aktívneho života ošetroval ako rodinný lekár 3 generácie a pamätníci ho doteraz spomínajú ako výborného praktika. S manželkou mali 2 deti, obe vyštudovali medicínu – **dcéra Heda** (na fotografii z r. 1917 je ako dieťa) sa narodila 15.9.1916 v Poľskom Těšine, bola zubnou lekárkou a pracovala v Prahe a v Düsseldorfe (Nemecko), kde v roku 2003 aj zomrela. **Syn Mirko** sa narodil 29.9.1920 v Turzovke, ukončil LF UK v Bratislave v roku 1946. Do roku 1950 pracoval vo Fakultnej nemocnici v Olomouci a potom až do dôchodku ako praktický lekár v Turzovke. Zomrel v r.

1999. Bol ženatý s Annou, rod. Chromcovou narodenou 22.6.1925 v obci Zámrsy u Hraníc. Mali spolu 2 deti: **Heda**, narodená 19.10.1949 pôsobí ako docentka na Ekonomickej univerzite a zároveň Vysoké školy manažmentu v Bratislave, **syn Mirko**, narodený 28.3.1951 je zubným lekárom a spolu so svojou manželkou **MUDr. Darinou Stanečkovou** – detskou lekárou, pôsobia v Turzovke ako tretí v generácii Stanečkovcov.

Manželia Adolf a Marica Stanečková boli veľkými milovníkmi umenia, najmä výtvarného. Na ich pozvanie prichádzali k nim na návštevu mladí výtvarníci, pre nich sa Turzovka a jej obyvatelia stali vďačným námietom pre tvorbu. V roku 1935 u nich pobudol akademický maliar **František Záleský**, známy krajinár. Narodil sa 24.2.1901 v Drahonoviciach pri Olomouci. Študoval súkromne u profesora Orbána v Budapešti. Vystavoval s Umeleckou besedou v Bratislave, Užhorode, Mukačeve, Košiciach a inde na Slovensku. Námety čerpal najmä z Tatier a Podkarpatskej Rusi. Na niekoľkých jeho obrazoch je zachytená aj Turzovka. Ďalším umelcom bol **Emil Hlavica**, významný sochár, maliar, grafik a ilustrátor. Narodil sa v roku 1887 vo Vsetíne, zomrel v roku 1952 v Brne. Vyštudoval VŠUP a AVU v Prahe, bol študentom profesora Josefa Václava Myslbeka. Najznámejšie sú jeho sochy Bedřicha Smetanu a Leoša Janáčka. V Turzovke mu modelmi stáli jednoduchí ľudia, maľoval ich portréty, ale skice využíval aj pri tvorbe sôch. Na viacerých jeho obrazoch je napr. známy Turzovčan Varmus. Dielo maliara Emila Hlavicu je veľmi rozsiahle a často sa objavuje na aukciách. Bolo by veľmi zaujímavé objaviť na nich aj ďalší námiet z Turzovky.

Ing. **EMÍLIA DLHOPOLČEKOVÁ**

VÝZVA SPOLUOBČANOM

V dňoch 13. – 15. augusta 2010 sa bude v našom meste konať IV. Svetové stretnutie Turzovčanov a ich potomkov.

Účast' mnohých významných osobností, rodákov, prominentov spoločenského a politického života, umelcov a športovcov, to je iba jedna strana mince, ktorou bude Turzovka odmenená za svoju svetovosť. Tá druhá strana mince, na ktorej je vyznačená hodnota, sú jej občania. Všetci, ktorí v Turzovke žijú a pracujú, sa v auguste 2010 stanú domácimi pánmi, hosťami. Na nich záleží, či budú hosťami dobrými a vážnymi, alebo svoju šancu premrhajú nezáujmom o dianie v meste. Organizátori IV. Svetového stretnutia veria, že tých prvých bude omnoho viac.

Práve na nich sa obraciame, aby pomohli naplniť všetky očakávania, vkladané do tohto stretnutia. Aby svoje príbytky, domy, sídla firiem, budovy a ich okolie, verejné priestranstvá, ulice a všetko, čo ako prvé uvidí oko návštevníka, uviedli do stavu, čo všetkých hosťov presvedčí, že Turzovčania vedia byť skutočne svetoví. Aby čas, zostávajúci do pripravovaného stretnutia, využili zmysluplne a vykonali práce, ktoré doteraz odkladali.

Očakávame tiež, že domáci budú na stretnutie pozývať celé svoje rodiny a že ich pozývajú nielen k sebe, ale že s nimi navštívia všetky programy a podujatia, čo sa pre nich pripravujú. Že svojim blízkym a známym na Slovensku i v ďalekom svete podajú správu o tom, že práve v polovici augusta roku 2010 je najpríhodnejší a najvhodnejší čas navštíviť rodnú obec, rodné Kysuce.

Chceme, aby si všetci uvedomili, že to, čo zdanlivo robíme pre iných, robíme vlastne pre seba. Aby naše mesto rástlo do krásy, aby sa nám v ňom spoločne dobre a príjemne žilo. Po každom doterajšom svetovom stretnutí zostali v meste trvalé hodnoty v podobe účelových stavieb, pamätných tabúl, pomníkov, verejnej zelene, upravených priestranstiev, príjemných spomienok...

Spojme svoje sily aj teraz, aby štvrté stretnutie rodákov bolo znova svetové. Pretože práve v tom je ich duch, poslanie a v tom je ich zmysel.

Občianske združenie
Spolok priateľov Turzovky

Samospráva mesta
Turzovka

PUBLIKÁCIA TURZOVKA KRÍŽOM KRÁŽOM má ďalších sponzorov a darcov (predplatiteľov)

Narastajúci zoznam prispievateľov je neklamným dôkazom, že termín vydania novej monografie o Turzovke sa nezadržateľne blíži. Zoznam sponzorov a darcov – predplatiteľov sme uverejňovali na tejto strane KYSÚC a pokračujeme v tom do doby jeho uzavretia. Upozorňujeme, že na budúci mesiac uverejníme už jeho záverečnú časť.

Na konto novej publikácie prispeli

76.	Anton Závodník, Turzovka	20 €
77.	Dr. Lubomír Dorociak, Bratislava	20 €
78.	Ing. Marian Rizman, Turzovka	20 €
79.	Ing. Pavol Nekoranec, Pezinok	20 €
80.	MUDr. Ľudovít Šutarík, CSc., Martin	20 €
81.	Jozefína Švecová, Pečeňany	20 €
82.	Štefan Šupica, Turzovka	30€
83.	Mária Tatarová, Turzovka	20€
84.	MESTO TURZOVKA (druhý dar na tento účel)	2 490 €
85.	MUDr. Mária Harantová, Turzovka	40 €
86.	MUDr. Pavol Dlhopolček, Ph.D., Banská Bystrica	20 €
87.	Ján Malicher, Turzovka	30 €
88.	Akad. maliar Ondrej Zimka, Bratislava	50 €
89.	OBEC KORŇA	50 €
90.	Lubomír Malicher, Turzovka	50 €
91.	Ing. Marián Beleš, Chalúpkova, Čadca	80 €
92.	Ing. M. Suhrada, Ing. V. Križek, STAVOSPOL, s r.o. Turzovka	200 €
93.	Martina Kavalková, Turzovka	20 €

Ď A K U J E M E

Ak ste si, vážení čitatelia položili otázku, ako je možné ešte prispieť a zapísať sa do zoznamu darcov a predplatiteľov **TURZOVKY KRÍŽOM KRÁŽOM**, tu je odpoveď: Zaplatením minimálnej čiastky 20 € u fyzických a 40 € u právnických osôb a podnikateľských subjektov formou daru na účet Spolku č. 0310340326/0900 vedený v Slovenskej sporiteľni, a.s., alebo **poštovým peňažným poukazom**, ktorý dostanete na požiadanie v **Medzinárodnom informačnom centre v Turzovke** (Dom kultúry RJ), alebo v **kancelárii Spolku** (Konzerváren), kde môžete svoj dar zložiť aj v hotovosti oproti pokladničnému dokladu. Zaplatená suma Vás po vydaní knihy oprávňuje prevziať si ju v počte, určenom násobkami stanovenej čiastky.

POTEŠILO NÁS

* že **samospráva mesta** napriek reštrikčným opatreniam, prijatým na úsporu prostriedkov vo svojom rozpočte, podporila v tomto roku vydanie novej monografie o Turzovke a usporiadanie v poradi už piateho rezbarskeho plenéru **DREVENÉ TAJOMSTVÁ**

* že člen nášho Spolku, **paralympionik Vladimír Gajdičiar** obstál so ctou pri všetkých svojich štartoch na paralympiáde v kandskom Vancouveri a šťastne sa vrátil domov

* že v **orgánoch samosprávy** nadobúdajú reálnu podobu predstavy, úvahy a plány o tom, ako skrášliť mesto pri príležitosti IV. Svetového stretnutia Turzovčanov a ich potomkov

* že práce na vydaní novej monografie o Turzovke prebiehajú v súlade s časovým plánom a že sú všetky predpoklady na dodržanie termínu, predbežne stanoveného **na prvý polrok 2010**

* oznámenie všetkým zberateľom, že k plánovanej filatelickej výstave **ZÚBKOVANÝ SVET RODÁKA JOZEFA KORENÉHO** (vernissáž 25.6.2010) bude vydaná aj **príležitostná poštová pečiatka**, ktorá sa bude v tento deň používať v priestoroch výstavy

* že v čase priprav na IV. SST bola spustená aj **webová stránka Spolku**, ktorá prispeje k lepšej informovanosti o našich aktivitách

www.spolkopriatelovturzovky.sk

BLAHOŽELÁME

V apríli oslavia okrúhle a polokrúhle životné jubileá členovia nášho Spolku, Turzovčania

František KRÍŠTIAK

Silvia GAJDIČIAROVÁ

Anna STOLÁRIKOVÁ

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalšom živote veľa šťastia, úspech a rodinnú pohodu. Aj touto cestou ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku doteraz vykonali.